

Č. j.: MPSV-2024/157081

Žádost o poskytnutí informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím – nahlížení do spisu OSPOD

Dotaz ze dne 9. 7. 2024

Ministerstvu práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) bylo dne 9. 7. 2024 doručeno podání, ve kterém podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSPI“), požadujete odpovědět na dvě otázky týkající se nahlížení do spisu OSPOD. Konkrétně požadujete odpovědět na otázky:

„1. Může rodič aktuálně v r. 2024 (dle platné právní úpravy) nahlédnout do zvláštní spisové dokumentace, tj. je-li OSPOD ustanoven kolizním opatrovníkem – sp. zn. „Om“?“

2. Respektuje MPSV aktuální rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 08.11.2022, č. j. 4 As 110/2022-28 (publ. ve Sbírce rozhodnutí NSS pod č. 4422/2023), dle něhož není rodičům odepřeno nahlížet do zvláštní spisové dokumentace?“

K Vašemu dotazu sdělujeme:

Předně je třeba upozornit na to, že podle § 3 odst. 3 ZSPI se informací pro účely tohoto zákona rozumí jakýkoliv obsah nebo jeho část v jakékoliv podobě, zaznamenaný na jakémkoliv nosiči, zejména obsah písemného záznamu na listině, záznamu uloženého v elektronické podobě nebo záznamu zvukového, obrazového nebo audiovizuálního. Podle § 2 odst. 4 ZSPI se povinnost poskytovat informace netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací. S ohledem na výše uvedené Váš dotaz není v souladu se ZSPI. Odpověď vyžaduje vytvoření nové informace.

Přes výše uvedené poskytujeme vyjádření věcně příslušného odboru MPSV, které pro Vás bylo vytvořeno:

MPSV zastává stanovisko, že podklady veřejného opatrovníka nejsou „utajovanými podklady“; MPSV sice na jednu stranu i ve shodě s dosavadní judikaturou uvádí, že tu sice není procesní „nárok“ zákonného zástupce na „nahlížení“ do těchto podkladů ve smyslu správního řádu, současně však opakovaně uvádí, že seznámení se zákonných zástupců s těmito nebo s některými z těchto podkladů není ani zakázáno; při jednání se zákonnými zástupci nebo dalšími účastníky řízení, v němž je jmenovaný opatrovník zástupcem dítěte, může se se svými podklady seznámit (a probrat s nimi jejich obsah), a to jistě vždy s těmi, které nejsou pro tyto jiné účastníky nijak „utajované“, tedy s písemnostmi soudu či s písemnostmi, které naopak opatrovník soudu adresuje, neboť se s nimi účastník může seznámit jak při jednání soudu (budou přečteny), tak případně i nahlédnutím do (soudního) spisu; citlivé a k „nahlížení“ nevhodné jsou podle své povahy pouze jiné podklady, zejména např. záznam či poznámky o rozhovoru se zastoupeným dítětem popř. písemnosti, které zastoupené dítě adresovalo výhradně

k rukám opatrovníka, podobně jako písemnosti od jiných osob, adresované jmenovitě k rukám opatrovníka aniž by měly být dále postupovány např. soudu apod. Nejde však o realizaci práva zákonných zástupců, ale o způsob, jakým naopak opatrovník realizuje svou povinnost a současně oprávnění s těmito osobami projednat jejich stanovisko ve věci a další záležitosti související se zastoupením dítěte. MPSV je názoru, že tam, kde nejsou naznačené zásadní důvody pro odmítnutí zpřístupnění podkladů opatrovníka dalším osobám a takový přístup jim bude i fakticky umožněn, počet sporných případů v této věci může být podstatně snížen na pouze ojedinělé případy.

MPSV se sice přiklání k tomu, že o „odmítnutí nahlížení“ do podkladů opatrovníka (pod názvem „zvláštní spisová dokumentace“ podle § 55 odst. 2 zákona o sociálně-právní ochraně dětí ve znění účinném od 1. 1. 2022) nemá být rozhodováno podle § 55 odst. 7 písm. b) cit. zák. ani podpůrně podle § 38 odst. 5 správního řádu, ale věc má být vyřízena neformálně. Avšak současně je MPSV známo, že i s ohledem na judikaturu z posledních let, byť se vztahující ještě k dřívější úpravě platné do 31. 12. 2021, řada obecních úřadů obcí s rozšířenou působností „rozhoduje“ o „odmítnutí nahlížení“ do zvláštní opatrovnické dokumentace vedené podle § 54 písm. b) ve spojení s § 55 odst. 2 cit. zák. v platném znění i nyní podle § 55 odst. 7 písm. b) cit. zák. formou správního rozhodnutí.

MPSV se snaží v rámci nyní probíhající novelizace zákona o sociálně-právní ochraně dětí, přinést více právní jistoty, když navrhlo podstatné přeformulování stávajícího ust. § 55 zákona včetně vypuštění jeho druhého odstavce. Tyto změny popisuje přehledně důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona, plně dostupná z veřejných zdrojů. K vládnímu návrhu novely zákona o sociálně-právní ochraně dětí byl předložen pozměňovací návrh, který sněmovna po vyjádření souhlasného stanoviska MPSV a po jeho schválení Výborem pro sociální politiku Poslanecké sněmovny rovněž schválila a následně byla novela v upraveném znění schválena i Senátem. Doplňuje se tak stávající § 56 zákona, který dnes stručně upravuje vedení jiných záznamů o dítěti, než je spisová dokumentace ochrany mládeže vedená obecními úřady obcí s rozšířenou působností podle § 55, vložit nové odstavce 2 a 3, upravující výslovně vedení záznamů a jiných písemností souvisejících s výkonem funkce opatrovníka nebo poručníka včetně oprávnění včetně oprávnění subjektů údajů nebo jeho zástupců k výkonu práv související se zpracováním osobních údajů, které jsou obsahem uvedených záznamů a písemností veřejného opatrovníka nebo poručníka. MPSV věří, že nová právní úprava, která by měla nabýt účinnosti od 1. 1. 2025, do této oblasti přinese více jasnosti i právní jistoty.

S pozdravem